

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Sayı: 10538
Tarih: 11.01.2020

39573

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Abdulhamit Gül** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Muazzez ORHAN IŞIK

Van Milletvekili

Özgür bir medya demokrasinin en önemli gerekliliklerinden biridir. Türkiye'de ise hukuki, ekonomik ve siyasal nedenlerle gazetecilik çok sorunlu bir dönemden geçiyor. Dünya Basın Özgürlüğü Endeksinde Türkiye, 180 ülke içerisinde 154. sıradadır. Düşünce ve ifade özgürlüğü'nün de teminatı olan özgür medya ortamı; OHAL uygulamaları ve güvenlikçi politikalar nedeniyle askıya alınmış ve bu uygulamalar rutin haline gelmiştir. Jinnews, Mezopatamya Ajansı ve Sendika Org. Gibi ajans ve haber sitelerinin erişimi defalarca yargı kararlarıyla engellenmiştir. Yine Evrensel, Birgün gibi gazetelerin mali kaynaklarına sınırlama getirilirken Özgür Gündem gazetesinin ise basımı, dağıtımı ve okunması dahi fiili ve hukuk dışı uygulamalarla kısıtlanmaktadır. Aralarında Musa Anter, Metin Göktepe ve Hrant Dink'in olduğu yüzden fazla gazeteci veya medya çalışanı Türkiye'de öldürülmüş ve gerçek katilleri hak ettikleri cezaları almamıştır.

Türkiye Gazeteciler Cemiyetinin açıklamasına göre 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü'ne gazeteciler işsizlik riski altında ve herhangi bir hukuki koruma olmayan koşullarda giriyorlar. Sendikanın kayıtlarına göre, sadece 2020 yılında binlerce gazeteci haber yaptıkları için mahkemelerde yargılandı, gözaltına alındı. 2020 yılında gazetecilere 361 dava açıldı. Toplam 54 olayda 86 gazeteci gözaltına alındı. Olay TV'nin de kapanmasıyla 2020 yılında 306 gazeteci işsiz kaldı. 97 gazeteci baskı ve sansür nedeniyle istifa etti. RTÜK medya kuruluşlarına 67 para cezası, 1 kapatma, 49 yayın durdurma, 6 uyarı verdi. Yine yıl boyunca toplam 58 olayda 67 gazeteci saldırıya uğradı. Bağımsız yayıncılık yapan gazete ve dergilerin haberlerine 368 sansür uygulandı. Yaptıkları haberler nedeniyle Adnan Bilen, Cemil Uğur, Şehriban Abi, Nazan Sala, Dindar Karataş, Nedim Türfent, Ziya Ataman, Barış Pehlivan, Barış Terkoğlu, Hülya Kılınç, Murat Ağirel, Ferhat Çelik, Aydın Keser, Müdürü Müyesser, İsmail Dükel, Ayşegül Doğan, Mehmet Aslan ve birçok gazeteci yargılandı. Bu gazetecilerden kimisi tutuklandı, kimisi adli kontrol tahdidi altında veya başka yaptırımlara maruz kaldı. Halen 70'ten fazla gazeteci ise cezaevinde tutuklu bulunuyor.

Öte yandan halkın vergileri ile bütçelenen ve objektif olması gereken Basın İlan Kurumu ve RTÜK'ün iktidar partisinin faaliyetlerini eleştiren medya kanallarına ve gazetelere yönelik ayrımcı bir politika sergilediği ifade edilmektedir. Basın kartına bağlı kullanılan hakların da kart süreçleri ile ayrımcılık yapılacak şekilde uygulandığı bilinmektedir. 2019 yılında sendikalı oldukları için Hürriyet Gazetesi'nde, işten atılan 45 gazetecinin çalışmaya ilişkin hakları korunmamış, kıdem tazminatları verilmemiştir. 2020 yılında yaşanan Koronavirüs salgını nedeniyle gazetelerin gelirleri azalmış ve birçok gazeteci de işsiz ve gelirsiz kalmıştır. Sivil topluma yönelik derneklere kayyum atanması kanununun hedefinde olan kurumların içinde basın kuruluşlarının da olduğu bu yasanın bu yönüyle de olumsuz uygulamalara alan açabileceği ifade edilmiştir. Gazetecileri Koruma Komitesi (CPJ) 2019 ve 2020 yılı raporlarına

göre dünyada en fazla tutuklu gazeteci bulunan ülke Çin'den sonra Türkiye'dir. Nüfus büyüklüğüne göre Türkiye'de gazetecilere yönelik özgün bir baskı ortamı olduğu açıkça ifade edilebilir. İşsizliğin, güvencesiz çalışmanın, yargılamaların, tutuklulukların bu kadar yaygın olduğu medya sektöründe gazeteciler kamusal görevlerini yerine getirememektedir. TÜİK verilerine göre işsiz gazeteci sayısı 10 bin kişinin üzerindedir. Öte yandan haklarında devam eden davalar nedeniyle birçok gazetecinin yurtdışına sığındığı ve ülkedeki yargı düzenine duyulan güvensizlik ve can güvenliği kaygısı başta olmak üzere birçok nedenle sürgünde yaşamak zorunda kaldığı ifade edilmektedir.

Bu bağlamda;

- 1) Türkiye'de 1980 yılından sonra kaç gazeteci öldürülmüş, kaç saldırıya uğrama sonucu yaralanmıştır?
- 2) Can güvenliği sağlanamadığı için veya haklarında devam eden soruşturmalar nedeniyle ülkeye giriş yapmayan gazeteci sayısı kaçtır?
- 3) 2010-2021 yılları arasında gazetecilik faaliyetleri nedeniyle gözaltına alınan, tutuklanan ve hüküm giyen gazeteci sayısı kaçtır?
- 4) Halen cezaevinde olan gazeteci sayısı kaçtır? Tutuklanma veya hüküm giyme gerekçeleri nelerdir?
- 5) OHAL döneminde el konulan veya kapatılan medya kurumu (Gazete, TV, Radyo, Dergi, İnternet Sitesi, Vb.) sayısı kaç olmuştur? Bu kapsamda işsiz bırakılan gazeteci sayısı kaçtır? Bu kapsamda işsiz bırakılan gazetecilerin aylık maaşları, kıdem tazminatları ve işsizlik sigortaları ödenmiş midir? Ödenmemişse hangi yasal gerekçelerle ödenmemiştir?
- 6) 2020 yılı sonu itibariyle işsiz gazeteci sayısı kaçtır? İşsiz gazetecilerin desteklenmesi amacıyla yürürlüğe konulacak bir ulusal istihdam stratejisi mevcut mudur?
- 7) 2021 yılı itibariyle erişime kapatılmış internet sitesi sayısı kaçtır? Kapatılma gerekçeleri nelerdir?
- 8) Türkiye'nin basın özgürlüğü endeksinde olumlu anlamda ilerleyebilmesi amacıyla uygulanması planlanan bir politika mevcut mudur?
- 9) Bu koşullarda Türkiye'de gerçek anlamda gazeteciliğin yapılması mümkün müdür?
- 10) Tutuklu gazeteci sayısında Türkiye'nin Çin gibi bir ülkeden sonra ikinci olmasının nedenleri nelerdir?